

Bestuursrapportage 2018

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Managementsamenvatting	4
2.1	Voortgang programma's.....	4
2.2	Verwacht exploitatieresultaat over 2018	4
2.3	Actualisering investeringen	5
3	Rapportage per programma.....	7
3.1	Waterveiligheid, stedelijk waterbeheer en klimaatadaptatie	7
3.2	Gezond, schoon en zoet water	8
3.3	Watersysteem	10
3.4	Afvalwaterketen en zuiveren	12
3.5	Innovatie, duurzaamheid en financiële producten.....	14
3.6	Bestuur, organisatie en instrumenten.....	15
3.7	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	17
4	Prestatie-indicatoren	19
4.1	Waterveiligheid, stedelijk waterbeheer en klimaatadaptatie	19
4.2	Gezond, schoon en zoet water	19
4.3	Watersysteem	20
4.4	Afvalwaterketen en zuiveren	20
4.5	Innovatie, duurzaamheid en financiële producten.....	21
4.6	Bestuur, organisatie en instrumenten.....	21
5	Risicomanagement.....	22
	Bijlage 1 Overzicht verloop belastingen 2018.....	26
	Bijlage 2 Mutaties investeringskredieten	28
	Bijlage 3 Projectenoverzichtrogrammatische aanpak programmalijn Veiligheid	

1 Inleiding

In deze bestuursrapportage (Burap) 2018 rapporteren we op peildatum 30 juni 2018 per programma de afwijkingen ten opzichte van de programmabegroting 2018 op programmadoelen, prestatie-indicatoren, exploitatie, investeringsuitgaven en risico's.

2 Managementsamenvatting

2.1 Voortgang programma's

Voor bijna alle programma's geldt dat er geen sprake is van afwijkingen ten opzichte van de in de begroting 2018 opgenomen doelen. Ook de prestatie-indicatoren (PI's) worden merendeels behaald. In hoofdstuk 3 wordt per programma de voortgang op de prestatie-indicatoren en indien van toepassing de afwijking in de doelrealisatie toegelicht. In hoofdstuk 4 is een totaaloverzicht van de prestatie-indicatoren opgenomen.

2.2 Verwacht exploitatieresultaat over 2018

In deze bestuursrapportage rapporteren we een bijstelling van de begroting van € 3,2 mln. als gevolg van mutaties uit de Kadernota 2019 en de jaarrekening 2017 die ook van toepassing zijn op het begrotingsjaar 2018. Dit betreft grotendeels de bijstelling van de kapitaallasten naar aanleiding van de verwerking van de effecten van de zogenaamde balansverkorting. Dit leidt tot een voordeel van € 3,2 mln. ten opzichte van de begroting 2018. Overeenkomstig de besluitvorming in de Kadernota 2019 wordt dit totale voordelige bedrag gestort in de reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen. Het begroot resultaat 2018 blijft hiermee € 0.

Daarnaast geeft deze Burap een prognose van de verwachte kosten en opbrengsten over 2018. Op basis van deze prognose wordt een voordelig exploitatieresultaat over 2018 verwacht van € 6,3 miljoen. Overeenkomstig voorgaande jaren wordt de begroting niet formeel bijgesteld voor deze ontwikkelingen, maar wordt voorgesteld de prognose van het exploitatieresultaat voor kennisgeving aan te nemen. Over de bestemming van het gerealiseerde resultaat over 2018 wordt bij de vaststelling van de Jaarrekening 2018 een besluit genomen. Tabel 1 geeft het verloop van het bijgestelde exploitatieresultaat over 2018. In tabel 2 en tabel 3 worden resp. de exploitatiesaldi per programma en de oorzaken van de prognose 2018 weergegeven. In hoofdstuk 3 wordt per programma ingegaan op de oorzaken van de prognosebijstellingen.

Tabel 1: Verwacht resultaat 2018 (mutaties Burap)

P&C-product (Bedragen * € 1 miljoen)	Verwacht resultaat 2018	Voordelig/ Nadelig
Bijstelling Kadernota 2019 (effecten balansverkorting)	-3,2	Voordelig
Naar reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen	3,2	
Saldo gewijzigde begroting 2018	0,0	
Prognose overige bijstellingen	-6,3	Voordelig
Bij jaarrekening 2018 te bestemmen resultaat	6,3	
Verwacht resultaat na prognose Burap 2018	0,0	

Tabel 2: Overzicht exploitatiesaldi per programma *

(Bedragen * € 1 miljoen)	Begroting 2018 **	Mutaties KN2019 en JR2017	Gewijzigde begroting 2018	Prognose Burap 2018	Prognose 2018
Waterveiligheid, stedelijk waterbeheer en klimaatadaptatie	25,6	-1,2	24,4	0,2	24,7
Gezond, schoon en zoet water	3,6	0,1	3,7	0,0	3,7
Watersysteem	34,5	0,3	34,8	0,2	35,0
Afvalwaterketen en zuiveren	96,6	-3,1	93,5	-3,0,	90,5
Innovatie, duurzaamheid en financiële producten	7,7	0,4	8,1	-1,2	6,9

Bestuur, organisatie en instrumenten	28,1	1,4	29,6	0,0	29,6
Algemene dekkingsmiddelen	-217,8	-1,2	-219,0	-2,5	-221,5
Totaal resultaat	-21,7	-3,2	-24,9	-6,3	-31,2
Onttrekking algemene reserve ***)	-3,9	3,9	0,0	0,0	0,0
Storting res. tariefdeemping ZH	1,4	0,0	1,4	0,0	1,4
Storting/Onttrekking reserve tariefdeemping zuiveringsheffing (verschil tarieven Coalitieakkoord en actuele kostenmodel)	3,2	0,0	3,2	0,0	3,2
Naar reserve Niet-vrij besteedbaar vermogen	21,0	-0,7****	20,3	0,0	20,3
Bij jaarrekening 2018 te bestemmen resultaat				6,3	6,3
Totaal resultaat na bestemming	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* een minteken betekent een voordelig effect

** saldi programma's na mutaties reserves

*** De begrote onttrekking uit de algemene reserve ter dekking van de kapitaallasten van de HWBP bijdragen komt als gevolg van de balansverkorting te vervallen

**** Dit bedrag bestaat uit de correctie van de voorgenomen onttrekking uit de algemene reserve van € 3,9 mln. en de storting van het verwachte voordelige resultaat van € 3,2 mln.

Tabel 3: Oorzaken prognose 2018

Omschrijving (Bedragen * € 1 miljoen)	Bedrag	S/I *	Toelichting in paragraaf
<i>Voordelige effecten</i>			
Vrijval voorziening onderhouds vervangingen			
Zuiveringstechnische werken(ZTW) ultimo 2018	-2,8	I	3.4
Verlaging dienstverleningsvergoeding RBG in 2018	-0,8	S	3.7
Vrijval begrote kosten nazorg	-0,6	S	3.7
Verlaging dienstverleningsvergoeding Delfluent	-0,5	I	3.4
Extra opbrengsten uit verkoop onroerend goed	-1,2	I	3.5
Hogere belastingopbrengsten	-0,7	S	3.7
Hogere legesopbrengsten	-0,5	S	3.7
Totaal voordelige effecten	-7,1		
<i>Nadelige effecten</i>			
Hogere kosten baggeren en maaien dan het standaardbedrag dotatie voorziening	0,2	I	3.3
Toename kosten afvoer slib HVC	0,2	I	3.4
Kosten herstel breuk in persleiding Merellaan-Maasluis	0,2	I	3.4
Toename kosten door prijsstijgingen en uitbesteding van werk benodigd voor realiseren van het percentage toets opgave	0,1	I	3.1
Onvoorziene kosten assetmanagement	0,1	I	3.1
Totaal nadelige effecten	0,8		
Totaal prognose 2018 (voordelig effect)	6,3		

* Structureel/ incidenteel

2.3 Actualisering investeringen

De verwachting is dat in 2018 een investeringsvolume van in totaal € 24,1 miljoen vrijwel geheel wordt gerealiseerd. Dit is € 0,5 miljoen lager dan bij de begroting 2018 was voorzien. De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden in de afzonderlijke programma's toegelicht. In tabel 4 zijn op programmaniveau de verschillen zichtbaar tussen de investeringsuitgaven volgens de begroting 2018 en de verwachte realisatie 2018.

Burap 2018 versie VV d.d. 20 september 2018

Tabel 4: Verloop investeringsuitgaven per programma

Investeringsuitgaven per programma (Bedragen * € 1 miljoen)	Geraamde investerings Begroting 2018	Geraamde investerings Burap 2018	Prognose in % van begroting Burap 2018
Waterveiligheid, stedelijk waterbeheer en klimaatadaptatie	10,0 *	10,0	100%
Gezond, schoon en zoet water	1,0	1,0	100%
Watersysteem	8,9	8,9	100%
Afvalwaterketen en zuiveren	1,8	1,5	83%
Financiën, duurzaamheid en innovatie	0,3	0,3	100%
Bestuur, organisatie en instrumenten	2,1	1,9	90%
Totaal	24,1	23,6	98%

* gecorrigeerd voor € 12,3 mln. HWBP

Naar aanleiding van de besluitvorming balansverkorting wordt de HWBP-bijdrage, begroot € 12,3 mln., niet meer als investeringsuitgave beschouwd maar m.i.v. 2018 gerealiseerd in de exploitatiekosten.

3 Rapportage per programma

3.1 Waterveiligheid, stedelijk waterbeheer en klimaatadaptatie

Binnen dit programma zijn geen afwijkingen ten opzichte van de in de begroting 2018 genoemde doelen. Ten aanzien van de doelstelling voor stedelijk waterbeheer is wel sprake van een mogelijk knelpunt. Dit najaar wordt voor een aantal functies nieuwe medewerkers geworven en gezien de krapte op de arbeidsmarkt ten aanzien van planvormers is tijdige invulling onzeker en lopen we het risico tot verminderde doelrealisatie. We rapporteren hierover in voorkomend geval. In deze Bestuursrapportage is in hoofdstuk 5 'Risicomanagement' dit opgenomen als organisatie breed risico 'Continuïteit organisatie'.

We verwachten dat eind 2018 81% van de regionale keringen op orde is. De programmatische aanpak werpt zijn vruchten af. We zien echter ook dat meer trajecten opgenomen worden in het programma omdat ze onder de signaleringswaarde zakken. Om te voorkomen dat het percentage keringen op orde daalt, is tijdig groot onderhoud nodig voor deze nieuwe trajecten. In de tweede helft van 2018 onderzoeken we wat de consequenties zijn voor de programmatische aanpak.

Prestatie-indicatoren

Waterveiligheid

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
% toets opgave gerealiseerd primaire waterkeringen (55 kilometer)	30%	37%
% toets opgave gerealiseerd regionale waterkeringen (437 kilometer)	15%	15%
% keringen op orde Primaire waterkeringen (55 kilometer)	100%	100%
% keringen op orde Regionale waterkeringen (437 kilometer)	81%	81%

Stedelijk waterbeheer

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Afhandeling wateradviezen binnen gestelde termijn		
Percentage afgehandeld binnen gestelde termijn	100%	100%

Klimaatadaptatie

Prestatie-indicator met streefwaarden		
	Begroting 2018	Prognose 2018
Acties klimaatadaptatie	20	20

Exploitatie

Programmalijn (Bedragen* € 1.000)	Begroting 2018	Mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en Jaarrekening 2017	Gewijzigde begroting 2018	Prognose Burap	Prognose 2018
Waterveiligheid	22.443	-1.156	21.287	230	21.517
Stedelijk waterbeheer	2.266	0	2.266	0	2.266
Klimaatadaptatie	880	0	880	0	880
Totaal	25.589	-1.156	24.433	230	24.663

De mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en Jaarrekening 2017 en overige mutaties binnen de programmalijn Waterveiligheid betreffen:

- Per saldo lagere kapitaallasten:
 - o als gevolg van de balansverkorting, voornamelijk door het niet langer activeren van de HWBP-bijdragen (- € 13,9 mln.)
 - o wegens geactiveerde investeringsprojecten volgend uit de jaarrekening 2017 (+ € 0,4 mln.)
- Hogere kosten HWBP-bijdragen € 12,3 mln. in exploitatie (Balansverkorting)
- Budgetoverheveling dekking kosten vaarwegen € 0,1 mln. (voorheen Watersysteem).

De mutaties in de kolom Prognose Burap van circa € 0,2 mln. betreffen de programmalijn Veiligheid en kennen de volgende verbijzondering:

- € 0,1 mln. aan hogere inkoopkosten wegens prijsstijgingen door arbeidsmarktkrapte;
- € 0,1 mln. voor extra onvoorziene kosten, zoals ophoging van de peilscheiding en versteviging van keringen om verdere uitstroom te voorkomen.

Investeringsuitgaven

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Geraamde investeringsuitgaven 2018	
	Begroting	Burap**
Waterveiligheid	10,0*	10,0
Stedelijk waterbeheer	0,0	0,0
Klimaatadaptatie	0,0	0,0
Saldo programma	10,0	10,0

*Gecorrigeerd voor € 12,3 mln. HWBP-bijdrage naar aanleiding besluitvorming balansverkorting. De HWBP-bijdrage wordt m.i.v. 2018 gerealiseerd in de exploitatiekosten.

** De prognose is de naar huidig inzicht meest waarschijnlijke uitkomst.

Programmalijn Waterveiligheid

De geraamde investeringsuitgaven voor de programmalijn Veiligheid zijn op te delen in de programmatische aanpak BuitenGewoon Onderhoud (BGO) en de programmatische aanpak Verbeteren.

Op basis van de informatie tot medio juni 2018 is de verwachting dat voor de programmatische aanpak BGO € 0,6 mln. meer wordt uitgegeven (was € 6,8 mln.). Voor de programmatische aanpak Verbeteren is de verwachting € 0,2 mln. hoger uit te komen dan begroting. Vanwege onzekerheden ligt de verwachting van de eindejaarsraming tussen € 10,0 en € 11,0 mln. De oorzaken van deze hogere uitgave is dat door extra capaciteit, welke nodig was voor doelrealisatie 2018 e.v., er – bij meerdere projecten – een versnelling is gerealiseerd. Ook zien we dat projecten duurder zijn dan verwacht door enerzijds de marktwerking, maar anderzijds het feit dat bij het bepalen van de begroting uitgegaan is van kentallen, terwijl in praktijk blijkt dat projecten complexer zijn en daarmee ook de oplossingsrichting.

3.2 Gezond, schoon en zoet water

De voortgang op de doelen is conform begroting met uitzondering van de programmalijnen Zwemwater en Coördinatie beheer. De afwijkingen worden in deze Bestuursrapportage toegelicht.

Chemische waterkwaliteit

Zwemwater

In de waterspeeltuin Korftlaan (Delft) is een overschrijding van bacteriën geweest waardoor de kans vrij groot is dat deze locatie niet aan de bacteriële norm voldoet in 2018. Met de beheerder wordt gezocht naar oorzaken en beheermaatregelen. Het aantal zwemlocaties dat voldoet aan de bacteriële normen daalt naar verwachting van 100% naar 90%.

Op de acht locaties waar maatregelen genomen zijn, heeft alleen de Krabbepas (Vlaardingen) een negatief zwemadvies gekregen als gevolg van blauwalgen. Met het project Waterharmonica zijn aanvullende duurzame maatregelen in voorbereiding.

Lokale knelpunten

Dit jaar is de aanpak van 2 knelpunten in Delft (Tanthof) afgerond in samenwerking met de gemeente. Daarmee is de doelstelling gehaald. Tevens heeft het geleid tot extra waterbewustzijn dankzij de betrokkenheid van bewoners en de KNNV (Vereniging voor Veldbiologie). Twee andere knelpunten zijn in onderzoek. Om tot een goed pakket aan maatregelen te komen voor deze knelpunten, vindt in 2018 extra monitoring plaats.

Coördinatie beheer

We werken structureel aan de implementatie van assetmanagement binnen Delfland. De voortgang wordt uitgedrukt in het zogenaamde volwassenheidsniveau in de totale organisatie (maturity scan, gebaseerd op NEN-ISO 55000 met score op een schaal van 1 tot en met 4). In januari 2018 is een maturity scan uitgevoerd, resulterend in een score van 2,1 (ten opzichte van 1,5 uit de 0-meting uitgevoerd in juni 2016). De eerstvolgende meting vindt plaats over twee jaar, waarmee het bereiken van de prestatie-indicator ultimo 2018 niet met zekerheid kan worden vastgesteld. De maturity scans laten echter zien dat op alle gemeten aspecten bestendinging dan wel verbetering van het volwassenheidsniveau is bereikt.

Prestatie-indicatoren

Chemische waterkwaliteit

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Realisatie (o.b.v. waterkwaliteits-rapportage 2018)
1) Stikstofgehalte West- en Oostboezem	2,9 & 2,1 mg/l	*
2) In % de afname van de overschrijding van de norm van bestrijdingsmiddelen ten opzichte van 2013 (volgens de landelijke beoordelingssystematiek)	45%	*
3) In % het aantal aangetroffen bestrijdingsmiddelen t.o.v. het totaal gemeten aantal bestrijdingsmiddelen EN de gemiddelde concentratie bestrijdingsmiddelen	6,5% & 0,13 µg/l	*

* Over deze indicatoren kan pas aan het eind van het jaar worden gerapporteerd.

Zwemwater

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
1) % van aantal zwemlocaties dat voldoet aan bacteriële normen	100	90
2) Het aantal locaties met genomen maatregelen	8	8
3) Het aantal locaties met genomen maatregelen met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken	0	0

Assetmanagement

Prestatie indicator met streefwaarden:		
Assetmanagement	Begroting 2018	Prognose 2018
Volwassenheidsniveau assetmanagement	2,5	*

* Begin 2018 was de score op de prestatie indicator 2,1. De eerstvolgende meting vindt plaats over twee jaar.

Toelichting:

Het volwassenheidsniveau wordt gemeten met een organisatiescan, gebaseerd op de NEN-ISO 55000. In 2016 is de scan voor het eerst uitgevoerd (volwassenheidsniveau medio 2016: 1,5 op een schaal lopend tot 4).

Exploitatie

Programmalijn (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2018	Mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en Jaarrekening 2017	Gewijzigde Begroting 2018	Prognose Burap 2018	Prognose 2018
Zelfvoorzienend en kringloopsluiting	354	0	354	0	354
Chemische waterkwaliteit	2.282	0	2.282	0	2.282
Lokale knelpunten	208	3	211	0	211
Zwemwater	548	121	669	0	669
Coördinatie beheer	190	0	190	0	190
Totaal	3.582	124	3.706	0	3.706

Er is geen prognose Burap bijstelling. De mutatie in de begroting, + € 0,1 mln. bij Zwemwater, betreft de extra kapitaallasten wegens in 2017 geactiveerde project "Verbetering zwemwater Prinsenbos" en "Verbetering zwemwater Wilhelminapark" uit Jaarrekening 2017.

Investeringsuitgaven

Programmalijn (Bedragen * € 1 mln.)	Geraamde investeringsuitgaven 2018	
	Begroting	Burap
Zelfvoorzienend en kringloopsluiting	0,1	0,7
Chemische waterkwaliteit	0,0	0,0
Lokale knelpunten	0,2	0,3
Zwemwater	0,7	0,1
Coördinatie beheer	0,0	0,0
Saldo programma	1,0	1,0

Er is in totaliteit geen afwijking op het investeringsvolume voor dit programma. Wel is sprake van onderlinge afwijkingen op het niveau van programmalijnen welke hieronder worden toegelicht.

Zelfvoorzienend en kringloopsluiting

De investeringsraming van het project Waterharmonica wordt met € 0,6 mln. verhoogd door een vertraging in 2017 waardoor werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2018. Daarnaast is sprake van hogere kosten in de onderzoeksfase.

Lokale knelpunten

Door vertragingen in de uitvoering opgelopen in 2017 zijn er werkzaamheden doorgeschoven naar 2018. Voor 2018 zijn hierdoor de uitgaven iets hoger dan de raming.

Zwemwater

In de begroting voor 2018 is een investeringsuitgave geraamd van € 0,7 mln. voor de plas Delftse Hout. Deze investeringsraming was begroot op basis van de plannen om de plas af te zanden. Begin 2018 zijn deze plannen gewijzigd. De ontwikkelingen in de plas lieten in 2017 een positieve trend zien en de ramingen voor het afzanden vielen hoger uit dan verwacht. Dit was aanleiding om de strategie voor het verder verbeteren van de plas aan te passen naar meer inzetten op het ontwikkelen van een goede natuurlijke balans in de plas. In 2018 is deze nieuwe strategie inhoudelijk verder uitgewerkt en is een gebiedsproces gestart. Dit resulteert in een aangepast investeringsvoorstel (VV september 2018). Na besluitvorming zal worden gestart met de voorbereidingen voor de uitvoering.

3.3 Watersysteem

In dit programma zijn geen afwijkingen ten opzichte van de in de begroting 2018 genoemde doelen.

Programmalijn Integraal watersysteem: waterkwantiteit

Ten aanzien van de prestatie-indicator 'mate van behouden streefpeilen' zijn in de afgelopen periode tijdens de hevige regenval de streefpeilen meer dan eens overschreden, echter ook weer snel onder controle gekregen. Hierdoor achten wij de prognose van 93% voor 2018 zeker haalbaar. Met betrekking tot de prestatie-indicator 'beheergebied dat voldoet aan de provinciale NBW-normering' wordt aan de PI voldaan en is een aantal nieuwe projecten opgestart om de kans op wateroverlast nog verder te verkleinen.

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Mate van behouden streefpeilen	93%	93%
Beheergebied dat voldoet aan de provinciale NBW-normering	38.600 ha	39.744 ha

Programmalijn Integraal watersysteem: ecologische waterkwaliteit en vismigratie

In 2017 is er voor gekozen om het maatregelenpakket, dat vooral bestond uit de aanleg van natte ecologische zones en vismigratievoorzieningen, te verbreden met het oog op het halen van de WBP-doelen in 2021. Deze koers is in 2018 voortgezet. Dit betekent dat we de streefwaarde zoals die is genoemd in de begroting van 2018 niet geheel hebben gerealiseerd. Wel liggen we, door de verbreding van het maatregelenpakket, op koers om de WBP-doelen in 2021 te kunnen halen.

In 2018 hebben we de door de STOWA ontwikkelde Ecologische Sleutelfactoren (ESF) uitgewerkt om, zoals in de begroting 2018 aangegeven, beter duiding te geven aan de stand van zaken van het oppervlaktewater met betrekking de chemische en ecologische waterkwaliteit. Ook is een 0-meting van deze ESF's bepaald. Dit vormt de basis voor het maatregelenpakket. Met de begroting van 2019 zal, als onderdeel van de nieuwe PI-set, een nieuwe PI worden geïntroduceerd die aansluit bij de ESF's.

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Percentage van de KRW-wateren met een doorzicht van minimaal 0,65 m of bodemzicht Robuustheid (kwaliteit en connectiviteit) van het NEZ-netwerk	Voor de ontwikkeling van ecologie is conform de begroting voor 2018 geen streefwaarde opgenomen.	
Omvang natte ecologische zones (NEZ)	9 ha	5 ha
Toegankelijkheid vissen watersysteem (% beheergebied, ontsloten)	37%	55%

Exploitatie

Programmalijn (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2018	Mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en Jaarrekening 2017	Gewijzigde Begroting 2018	Prognose Burap	Prognose 2018
Integraal watersysteem	34.116	258	34.374	200	34.574
Grondwater en bodemdaling	90	0	90	0	90
Vaarwegsysteem	334	0	334	0	334
Totaal	34.540	258	34.798	200	34.998

De kolom mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en Jaarrekening 2017 van per saldo € 0,3 mln. laat zich als volgt verklaren:

- Een toename in de kapitaallasten van € 0,3 mln. als gevolg van de geactiveerde investeringsprojecten volgend uit de jaarrekening 2017;

- Budgetverhoging van € 0,3 mln. voor de kosten van uitvoering van projecten met een omvang geringer dan € 0,1 mln. (komen ten laste van de exploitatie). De kosten en bijbehorend budget waren onder programma Algemene dekkingsmiddelen voorzien;
- Budgetverlaging van € 0,1 mln. omdat kosten voor waterkeringen worden gerealiseerd bij programma Waterveiligheid, stedelijk waterbeheer en klimaatadaptatie;
- Budgetverlaging van € 0,2 mln. omdat kosten vaste telefonie en computerapparatuur gerealiseerd worden bij het programma Bestuur, organisatie en instrumenten.

De Burap prognose van € 0,2 mln. betreft de hogere verwachte (piek)kosten baggeren en maaien dan voorheen het standaardbedrag dotatie voorziening'.

Investeringsuitgaven

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Geraamde investeringsuitgaven 2018	
	Begroting	Burap*
Integraal watersysteem	8,9	8,9
Grondwater en bodemdaling	0,0	0,0
Vaarwegsysteem	0,0	0,0
Saldo programma	8,9	8,9

* De prognose is de naar huidig inzicht meest waarschijnlijke uitkomst.

Programmalijn Integraal watersysteem

Er zijn nog veel onzekerheden maar op basis van de informatie tot medio juni 2018 en met de huidige sturing is de verwachting dat de eindejaarsraming van de totale programmalijn tussen € 8,9 en € 10,0 mln. ligt. Door vertragingen in 2017 worden extra uitgaven in 2018 gedaan die in 2017 waren geraamd. Ook is sprake van versnellingen in projecten bijvoorbeeld met betrekking tot de vervangingsinvesteringen waardoor nu in 2018 uitgaven worden gedaan die eigenlijk in 2019 waren geraamd. Tot slot komen de kosten van nazorg vanaf 2018 ten laste van de investeringsprojecten.

In bijlage 2 zijn de investeringsprojecten weergegeven met de voorgestelde wijziging van de investeringskredieten.

3.4 Afvalwaterketen en zuiveren

De voortgang op de doelen is conform begroting met uitzondering van de programmalijn Transporteren en zuiveren. Binnen de programmalijn Transporteren en zuiveren is de volgende afwijking in de doelrealisatie: Tijdens de hevige regenval 30 mei is er een storing opgetreden in één van de twee effluentpompen op zuivering Nieuwe Waterweg. Hierbij is gedurende korte tijd via de bypass ongezuiverd afvalwater geloosd en is niet voldaan aan de wettelijke eisen voor het transporteren en zuiveren van afvalwater. Hiervan is melding gemaakt bij het bevoegd gezag, te weten Rijkswaterstaat.

Vanaf januari t/m mei 2018 is de prestatie-indicator 'Eigen energieopwekking' 51% en ligt hiermee lager dan de prognose van 52%. Dit is een direct gevolg van de keuze voor groengas op de zuivering De Groote Lucht en de berekeningssystematiek van de duurzame eigen energieopwekking. De huidige prognose is dat het percentage eigen energieopwekking voor 2018 uitkomt tussen de 50 en 52%.

Prestatie-indicatoren

Transporteren en zuiveren

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Verwijderingsrendement stikstof	75%	75%
Verwijderingsrendement fosfaat	75%	75%

Hergebruik grondstoffen

Prestatie indicatoren met streefwaarde		
	Begroting 2018	Prognose 2018
Eigen energieopwekking	52%	50% < x < 52%
Aantal zuiveringen waarvoor businesscases zijn uitgewerkt	2	2
Aantal zuiveringen waarvoor investeringsvoorstel gereed	-	-

Samenwerken in de afvalwaterketen

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Minder stijging van afvalwaterheffingen ten opzichte van 2011	€ 23	n.n.b. *

* Het tarief van de afvalwaterheffing is eind 2018 beschikbaar.

Exploitatie

Programmalijn (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2018	Mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en Jaarrekening 2017	Gewijzigde begroting 2018	Prognose Burap	Prognose 2018
Transporteren en zuiveren	16.605	-395	16.210	-2.631	13.579
Hergebruik grondstoffen	748	-150	598	0	598
PPS-contract	78.362	-2.595	75.766	-340	75.426
Samenwerken afvalwaterketen	895	0	895	0	895
Totaal	96.610	-3.140	93.469	-2.971	90.498
Storting in Reserve Tariefdemping zuiveringsheffing	0	0	0	0	0
	96.610	-3.140	93.469	-2.971	90.498

De mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en jaarrekening 2017 betreffen:

- Een afname in de kapitaallasten van € 3 mln. als gevolg van de balansverkorting;
- Verlaging van het budget van € 0,2 mln. bij dit programma, omdat de kosten van het exploitatieproject Delfland Duurzaam & Circulair binnen programma Innovatie, duurzaamheid en financiële producten vallen. Het budget bij dit laatste programma is met hetzelfde bedrag verhoogd;

Hieronder worden de mutaties in de kolom Burap prognose per programmalijn toegelicht:

Transporteren en zuiveren

- Met het vaststellen van de Kadernota 2019 op 5 juli 2018 is besloten om de voorziening onderhouds vervangingen op te heffen. De verwachte stand van de voorziening van € 2,8 mln. per ultimo 2018 valt vrij.
- Niet in de begroting opgenomen kosten door de calamiteit 'breuk persleiding Merellaan-Maassluis' van € 0,2 mln.

Programmalijn Afvalwaterzuivering Harnaschpolder (PPS)contract

In de begroting is voor de dienstverleningsvergoeding uitgegaan van een gemiddelde stijging van de indices van 2,4%. De (voorlopige) gemiddelde stijging van de gepubliceerde indices valt lager uit met als gevolg een lagere dienstverleningsvergoeding van circa € 0,5 mln. ten opzichte van de begroting 2018. Daarnaast stijgen de kosten voor slibafvoer door gewijzigde

Burap 2018 versie VV d.d. 20 september 2018

prognoses voor de slibafvoer met € 0,2 mln.

Begin 2018 heeft de belastingdienst een btw-ruling afgegeven voor zuivering De Groote Lucht. Alle onderdelen die bijdragen aan de productie van groen gas vallen onder het btw-ondernemerschap. Voor de onderdelen die niet direct toewijsbaar zijn, wordt een verdeelsleutel toegepast. De ruling levert naar verwachting een btw-voordeel waarvan de omvang in de jaarrekening wordt weergegeven.

Investeringsuitgaven Afvalwaterketen en zuiveren

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Geraamde investeringsuitgaven 2018	
	Begroting	Burap
Transporteren en zuiveren	0,7	0,7
Hergebruik grondstoffen	1,1	0,8
Saldo programma	1,8	1,5

Transporteren en zuiveren

Op de zuivering De Groote Lucht wordt begonnen met de voorbereidingen voor een toekomstbestendige stroomvoorziening. De kosten voor 2018 worden geraamd op € 0,1 mln. De totaal geraamde kosten voor bebording en markeringen op de zuiveringen en gemalen in regio Zuid worden € 0,1 mln. lager.

Hergebruik grondstoffen

De lagere uitgaveraming wordt veroorzaakt door:

- De investering van € 0,5 mln. met betrekking tot het zuiveren van glastuinbouwwater wordt niet in 2018 gerealiseerd. Er is momenteel nog onzekerheid of er voldoende draagvlak is bij de tuinders. Eind 2018 wordt de VV geïnformeerd over de laatste stand van zaken.
- Voor de zoetwaterfabriek De Groote Lucht zijn verplichtingen en activiteiten van € 0,2 mln. doorgeschoven van 2017 naar 2018.

3.5 Innovatie, duurzaamheid en financiële producten

In dit programma zijn geen afwijkingen ten opzichte van de in de begroting 2018 genoemde doelen. Binnen de programmalijn Coördinatie financiële producten worden afwijkingen verwacht in een tweetal financiële prestatie-indicatoren. In verband met de in 2017 doorgevoerde balansverkorting (afboeken immateriële vaste activa) liggen de ratio's externe financiering in relatie tot de vaste activa en de debt ratio aanmerkelijk hoger dan oorspronkelijk geraamd, resp. 103% (oorspronkelijk 85%) en 96% per 1 januari 2018 (oorspronkelijk 84%). In de begroting 2019 wordt de nieuwe meerjarige doorkijk opgenomen.

Prestatie-indicatoren

Coördinatie duurzaamheid en innovatie

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Toename energie efficiency (definitie volgens MJA-3)	2%	2%
Verminderen CO2 (ten opzichte van 1990)	30%	30%
Duurzame inkoop 100 % van de daarvoor in aanmerking komende aanbestedingen	100%	100%
Aantal innovatieprojecten (onze doelen beter en slimmer realiseren)	2	2

Coördinatie financiële producten

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Netto-schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	301%	301%
Externe financiering in % vaste activa	103%	103%
Debt ratio	96%	96%
Kassaldo reguliere exploitatie (in € mln.)	-79,0	< -79,0
Vrije kasstroom (in € mln.)	-27,0	< -27,0

Exploitatie

Programmalijn (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2018	Mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en Jaarrekening 2017	Gewijzigde begroting 2018	Prognose Burap	Prognose 2018
Coördinatie duurzaamheid en innovatie	3.669	150	3.819	0	3.819
Coördinatie financiële producten	4.012	261	4.273	-1.200	3.073
Totaal	7.681	411	8.092	-1.200	6.892

De mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en jaarrekening 2017 bestaan uit:

- Een budgetverhoging van € 0,15 mln. wegens verwachte kosten voor het programma Delfland Duurzaam & Circulair. Dit budget was eerder voorzien bij programma Afvalwaterketen en zuiveren;
- Overheveling van € 0,5 mln. budget voor onvoorziene kosten vanuit programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien;
- Een afname in de kapitaallasten van € 0,24 mln. als gevolg van de balansverkorting.

De mutatie in de kolom Prognose Burap betreft:

- Verkopen van enkele voormalige dienstwoningen en percelen grond voor in totaal geprognostiseerd € 1,2 mln.

In het kader van duurzaamheid worden, naast de activiteiten die in het MJA-3 en Energie Efficiëntieplan (EEP) staan opgenomen, ook extra zaken gedaan zoals het vervangen van een aantal beluchters uit het zuiveringsproces. De besparingen die dit oplevert, worden in de jaarrapportage zichtbaar gemaakt.

Investeringsuitgaven

Geen afwijkingen in de geraamde investeringsuitgaven.

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Geraamde investeringsuitgaven 2018	
	Begroting	Burap
Coördinatie duurzaamheid en innovatie	0,0	0,0
Coördinatie financiële producten	0,3	0,3
Saldo programma	0,3	0,3

3.6 Bestuur, organisatie en instrumenten

In dit programma zijn geen afwijkingen ten opzichte van de in de begroting 2018 genoemde doelen. Binnen de programmalijn Organisatieontwikkeling, sturing en informatievoorziening zal voor de prestatie-indicator Algemene medewerkerstevredenheid van Delfland in 2018 geen meting plaatsvinden, doordat het instrument wordt aangepast op het niveau waterschap breed. Dit verschuift naar 2019. Wel zal er, naar aanleiding van de toezegging aan de VV bij

de behandeling van het jaarverslag 2017, een wat beperkter medewerker onderzoek verricht worden wat zich richt op onderlinge omgangsvormen ("houding en gedrag").

Prestatie-indicatoren

Organisatieontwikkeling, sturing en informatievoorziening

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Algemene medewerkerstevredenheid van Delfland	7,3	*
Digitale volwassenheid van de organisatie	90%	90%

*In 2018 vindt geen meting plaats.

Coördinatie regulering en toezicht

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Snelheid van dienstverlening	90%	98%

Waterbewustzijn en communicatie

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Delfland in de media	75%	75%

Exploitatie

Programmalijn (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2018	Mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en Jaarrekening 2017	Gewijzigde Begroting 2018	Prognose Burap	Prognose 2018
Organisatieontwikkeling, sturing, informatievoorziening	18.124	1.504	19.628	0	19.628
Coördinatie regulering en toezicht	7.486	0	7.486	0	7.486
Waterbewustzijn en communicatie	1.647	-40	1.607	0	1.607
Crisisorganisatie	849	-20	829	0	829
Totaal	28.107	1.444	29.551	0	29.551

De mutaties a.g.v. de Kadernota 2019, jaarrekening 2017 en overige mutaties worden als volgt verklaard:

- Volgend uit de jaarrekening 2017 is per saldo een toename € 1,2 mln. in de kapitaallasten a.g.v. de geactiveerde investeringen van het project huisvesting.
- De kosten van vaste telefonie en onderhoud computerapparatuur worden met ingang van 2018 centraal verantwoord in de programmalijn Organisatieontwikkeling, sturing, informatievoorziening. Deze zijn decentraal begroot en dit verklaart een stijging van € 0,3 mln. Deze kosten blijven in totaliteit binnen budget.

Omgevingswet

In 2018 heeft het enkele maanden gekost voordat het programmteam volledig bemenst was en de projecten in gang zijn gezet. Het doelbereik ligt op koers mede doordat de implementatie van de omgevingswet met 1 jaar is uitgesteld. Het projectbudget voor 2018 wordt niet volledig benut en zal deels benodigd zijn in de jaren 2019 en 2020.

Investeringsuitgaven

Programmalijn (Bedragen * € 1 miljoen)	Geraamde investeringsuitgaven 2018	
	Begroting	Burap
Organisatieontwikkeling, sturing en informatievoorziening	2,1	1,9
Coördinatie, regulering en toezicht	0,0	0,0
Waterbewustzijn en communicatie	0,0	0,0
Crisisorganisatie	0,0	0,0
Saldo programma	2,1	1,9

De aangepaste investeringsraming wordt met name veroorzaakt door verschuivingen in de uitvoering van projecten van 2017 naar 2018 en van 2018 naar 2019.

3.7 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Exploitatie

Programmalijn (Bedragen * € 1.000)	Begroting 2018	Mutaties a.g.v. Kadernota 2019 en Jaarrekening 2017	Gewijzigde begroting 2018	Prognose Burap	Prognose 2018
Algemene dekkingsmiddelen	-220.720	2.402	-218.318	-1.913	-220.232
Onvoorzien, frictiekosten, indexering en reserves	2.908	-3.564	-657	-625	-1.282
Totaal	-217.813	-1.162	-218.975	-2.538	-221.513

De mutaties a.g.v. Kadernota, jaarrekening 2017 betreffen:

Binnen de programmalijn Algemene dekkingsmiddelen:

- Een nadelig rente-effect van € 1,6 mln. op de toegerekende rente
- € 0,8 mln. hogere kosten door het niet meer activeren van bouwrente van als gevolg van de balansverkortings;

Binnen de programmalijn Onvoorzien, frictiekosten, indexering en reserves:

- Een afname van de kapitaallasten van € 2,8 mln. als gevolg van de balansverkortings; De overheveling van het budget van de stelpost Onvoorzien frictie personeel naar Speciale regelingen (Programma Innovatie, duurzaamheid en financiële producten) van € 0,5 mln.;
- Overheveling van het centraal begrote budget van € 0,3 mln. naar het programma Watersysteem voor kosten als gevolg van de aanpassing van de investeringsgrens van € 50.000 naar € 100.000.

De bedragen in de kolom prognose Burap betreffen de volgende afwijkingen:

- De dienstverleningsvergoeding aan de RBG in 2018 neemt af met per saldo € 0,8 mln. Dit kent de volgende oorzaken:
 - o het vervallen van kosten voor verzending aanslagbiljetten (€ 0,3 mln.)
 - o extra kosten van de Mijn overheid berichte box (€ 0,1 mln.)
 - o verrekening van boekjaar 2017 (€ 0,6 mln. voordelig)
- Met ingang van 2018 worden de nazorgkosten in de investeringsprojecten opgenomen. De begrote kosten van nazorg van € 0,6 mln. vallen hierdoor vrij.
- Hogere legesopbrengsten grote projecten van € 0,5 mln. (zie onderstaande toelichting)
- Hogere belastingopbrengsten van € 0,7 mln. (zie onderstaande toelichting)

Legesopbrengsten grote projecten

Op basis van de Legesverordening Delfland 2017 kan vanaf 2017 voor grote projecten een legesaanslag worden opgelegd die meer in verhouding staat tot de werkelijke kosten voor de diensten die Delfland levert. De verwachting is dat in 2018 legesaanslagen worden opgelegd

m.b.t. de vergunningaanvragen van een drietal projecten: A16 (Rotterdam), A24 (Blankenburgverbinding) en H6-weg (Hoek van Holland). Hiermee wordt in 2018 (inclusief voorgaande jaren) een opbrengst verantwoord van € 0,7 miljoen. In de begroting 2018 is voor deze projecten een opbrengst geraamd van € 0,2 miljoen.

Belastingopbrengsten watersysteem en zuivering

De belastingopbrengsten zullen naar verwachting € 0,7 miljoen hoger zijn dan begroot (watersysteemheffing € 1,0 miljoen hoger en zuiveringsheffing € 0,3 miljoen lager). De toename van de areaalontwikkeling van het aantal huishoudens is 0,5 procentpunten hoger dan was begroot (0,6%). Hierdoor is ook het aantal vervuilingseenheden voor woningen hoger. Ontwikkelingen op de woningmarkt hebben geleid tot een toename van de WOZ-waarde (6%). Het tarief 2018 is gebaseerd op een gemiddelde WOZ-waardestijging van 4,0%. Tegenover deze toenames staat een daling van het aantal vervuilingseenheden bij de grote bedrijven als gevolg van hergebruik en voorzuiveren van het afvalwater. Deze afname is eerder gemeld bij het jaarverslag 2017 waarvoor nu ook de begroting 2018 wordt gecorrigeerd.

Ontwikkeling Watersysteemheffing ¹

Belastingsoort	Eenheid	Volumeontwikkeling			Belastingopbrengsten (* € 1.000)		
		Aantal Begroting	Aantal Burap	Delta Eenheden	Begroting 2018 (C)	Prognose 2018 (D)	Delta (D-C)
		2018 (A)	2018 (B)	(B-A)			
-ingezetenen	huishoudens	507.000	509.600	2.600	61.585	61.901	316
-gebouwd	woz (* € 1 milj.)	141.697	144.310	2.613	37.408	38.098	690
-overige					3.503	3.503	0
Kwijtschelding	huishoudens	55.800	56.100	300	- 6.778	- 6.814	- 36
Oninbaarheid	huishoudens	7.600	7.600	0	- 923	- 923	0
Totaal opbrengsten					94.795	95.765 Delta in %	970 1,0 %

Ontwikkeling Zuiveringsheffing

Belastingsoort	Eenheid	Volumeontwikkeling			Belastingopbrengsten (* € 1.000)		
		Aantal Begroting	Aantal Burap	Delta Eenheden	Begroting 2018 (C)	Prognose 2018 (D)	Delta (D-C)
		2018 (A)	2018 (B)	(B-A)			
Zuiveringsheffing	vervuilingseenh.	1.451.600	1.442.300	- 9.300	135.725	134.855	- 870
Oninbaarheid	vervuilingseenh.	32.200	26.300	- 5.900	- 3.011	- 2.460	551
Totaal opbrengsten					132.714	132.395 Delta in %	- 319 - 0,2 %

Algemene kredieten en voorziening met betrekking tot investeringen

Onderzoekskrediet

Van het algemeen onderzoekskrediet van in totaal € 3 miljoen is met name door het beschikbaar stellen van in totaal € 2,2 miljoen onderzoekskrediet voor de projecten Waterharmonica en Zoetwaterfabriek op dit moment nog € 0,3 miljoen beschikbaar. Voor de voortgang van de onderzoeksfase van deze twee genoemde projecten en de startfase van mogelijke nieuwe projecten is dit resterende bedrag naar verwachting ontoereikend. Om deze reden wordt voorgesteld het onderzoekskrediet tijdelijk te verhogen met € 1 miljoen tot een krediet van € 4 miljoen. Op het moment dat de projecten Waterharmonica en Zoetwaterfabriek in de uitvoeringsfase komen wordt het onderzoekskrediet weer

¹ Zie bijlage 1 voor een meer gedetailleerde uitsplitsing van de ontwikkelingen in Watersysteem- en Zuiveringsheffing

teruggebracht tot het oorspronkelijke niveau van € 3 miljoen. Wanneer dit het geval is, zullen wij u hierover informeren in de P&C-cyclus.

4 Prestatie-indicatoren

Hieronder worden per programma de actuele prestatie-indicatoren vermeld in vergelijking met de programmabegroting 2018.

4.1 Waterveiligheid, stedelijk waterbeheer en klimaatadaptatie

Waterveiligheid

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
% toets opgave gerealiseerd primaire waterkeringen (55 kilometer)	30%	37%
% toets opgave gerealiseerd regionale waterkeringen (437 kilometer)	15%	15%
% keringen op orde Primaire waterkeringen (55 kilometer)	100%	100%
% keringen op orde Regionale waterkeringen (437 kilometer)	81%	81%

Stedelijk waterbeheer

Prestatie-indicator met streefwaarde Afhandeling wateradviezen binnen gestelde termijn	Begroting 2018	Prognose 2018
Percentage afgehandeld binnen gestelde termijn	100%	100%

Klimaatadaptatie

Prestatie-indicator met streefwaarden	Begroting 2018	Prognose 2018
Acties klimaatadaptatie	20	20

4.2 Gezond, schoon en zoet water

Chemische waterkwaliteit

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Realisatie (o.b.v. waterkwaliteits-rapportage 2018)
1) Stikstofgehalte West- en Oostboezem	2,9 & 2,1 mg/l	*
2) In % de afname van de overschrijding van de norm van bestrijdingsmiddelen ten opzichte van 2013 (volgens de landelijke beoordelingssystematiek)	45%	*
3) In % het aantal aangetroffen bestrijdingsmiddelen t.o.v. het totaal gemeten aantal bestrijdingsmiddelen EN de gemiddelde concentratie bestrijdingsmiddelen	6,5% & 0,13 µg/l	*

* Over deze indicatoren kan pas aan het eind van het jaar worden gerapporteerd.

Zwemwater

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
4) % van aantal zwemlocaties dat voldoet aan bacteriële normen	100	90
5) Het aantal locaties met genomen maatregelen	8	8

6) Het aantal locaties met genomen maatregelen met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken	0	0

Assetmanagement

Prestatie indicator met streefwaarden:		
Assetmanagement	Begroting 2018	Prognose 2018
Volwassenheidsniveau assetmanagement	2,5	*

* Begin 2018 was de score op de prestatie indicator 2,1. De eerstvolgende meting vindt plaats over twee jaar.

Toelichting:

Het volwassenheidsniveau wordt gemeten met een organisatiescan, gebaseerd op de NEN-ISO 55000. In 2016 is de scan voor het eerst uitgevoerd (volwassenheidsniveau medio 2016: 1,5 op een schaal lopend tot 4).

4.3 Watersysteem

Integraal watersysteem: waterkwantiteit

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Mate van behouden streefpeilen	93%	93%
Beheergebied dat voldoet aan de provinciale NBW-normering	38.600 ha	39.744 ha

Integraal watersysteem: ecologische waterkwaliteit en vismigratie

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Percentage van de KRW-wateren met een doorzicht van minimaal 0,65 m of bodemzicht Robuustheid (kwaliteit en connectiviteit) van het NEZ-netwerk	Voor de ontwikkeling van ecologie is conform de begroting voor 2018 geen streefwaarde opgenomen.	
Omvang natte ecologische zones (NEZ)	9 ha	5 ha
Toegankelijkheid vissen watersysteem (% beheergebied, ontsloten)	37%	55%

4.4 Afvalwaterketen en zuiveren

Transporteren en zuiveren

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Verwijderingsrendement stikstof	75%	75%
Verwijderingsrendement fosfaat	75%	75%

Hergebruik grondstoffen

Prestatie indicatoren met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Eigen energieopwekking	52%	50%<x<52%
Aantal zuiveringen waarvoor businesscases zijn uitgewerkt	2	2

Aantal zuiveringen waarvoor investeringsvoorstel gereed	-	-

Samenwerken in de afvalwaterketen

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Minder stijging van afvalwaterheffingen ten opzichte van 2011	€ 23	n.n.b. *

* Het tarief van de afvalwaterheffing is eind 2018 beschikbaar.

4.5 Innovatie, duurzaamheid en financiële producten

Coördinatie duurzaamheid en innovatie

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Toename energie-efficiency (definitie volgens MJA-3)	2%	2%
Verminderen CO2 (ten opzichte van 1990)	30%	30%
Duurzame inkoop 100 % van de daarvoor in aanmerking komende aanbestedingen	100%	100%
Aantal innovatieprojecten (onze doelen beter en slimmer realiseren)	2	2

Coördinatie financiële producten

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Netto-schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet)	301%	301%
Externe financiering in % vaste activa	103%	103%
Debt ratio	96%	96%
Kassaldo reguliere exploitatie (in € mln.)	-79,0	< -79,0
Vrije kasstroom (in € mln.)	-27,0	< -27,0

4.6 Bestuur, organisatie en instrumenten

Organisatieontwikkeling, sturing en informatievoorziening

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Algemene medewerkerstevredenheid van Delfland	7,3	*
Digitale volwassenheid van de organisatie	90%	90%

*In 2018 vindt geen meting plaats.

Coördinatie regulering en toezicht

Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Snelheid van dienstverlening	90%	98%

<i>Waterbewustzijn en communicatie</i>		
Prestatie-indicator met streefwaarde	Begroting 2018	Prognose 2018
Delfland in de media	75%	75%

5 Risicomanagement

In 2017 is een nieuwe aanpak voor risicomanagement vastgesteld waarmee op een consistente manier de risicopositie en het weerstandsvermogen van Delfland worden bepaald. In deze aanpak is een 100-tal risico's geïdentificeerd voor de drie assetgroepen (Waterkeringen, Watersysteem en Zuivering), die de kerntaken van het waterschap ondersteunen, en voor de bedrijfsvoering.

De projectrisico's zijn in deze aanpak buiten beschouwing gelaten, aangezien deze via het projectmanagement bewaakt en afgedekt worden. De verzamelde risico's zijn, om overlapping te vermijden, geclusterd tot een 40-tal risico's. Deze risico's zijn allemaal beoordeeld middels de in het risicobeleid vastgelegde risicomatrix, waardoor een rangschikking is ontstaan van de risico's naar risiconiveau. De belangrijkste 20 risico's, vanaf risiconiveau medium en hoger, zijn verder uitgewerkt in een risicoanalyse, waarin de risicoketen van oorzaak tot gevolg is gedocumenteerd. Bestaande maatregelen zijn hierbij ingetekend en de risicoketen is gebruikt om vast te stellen waar nog mogelijkheden liggen voor aanvullende maatregelen.

De minder belangrijke risico's tot risiconiveau medium worden vanaf najaar 2018 ook uitgewerkt met een risicoanalyse.

Voor de belangrijkste 20 risico's en beheersmaatregelen, die waren opgenomen in de programmabegroting Delfland 2018, is in voorjaar 2018 nagegaan of deze nog actueel zijn. In de onderstaande tabel zijn de geactualiseerde risico's en beheersmaatregelen weergegeven.

In de eerste helft van 2018 zijn de volgende risico's opgetreden:

- Lokale verontreiniging watergang (7);
- Overstroming door extreme buien (10);
- Persleidingbreuk (19);

De overige risico's zijn niet opgetreden.

Met betrekking tot lokale verontreiniging en extreme buien hebben zich enkele calamiteiten voorgedaan, waarvoor de calamiteitenorganisatie is opgeschaald. Eind mei is veel regen gevallen in het beheergebied van Delfland. Op een aantal locaties is hierdoor wateroverlast ontstaan, waarbij sprake was van waterverontreinigingen en vissterfte als gevolg van riool overstorten.

Door team Peilbeheer zijn diverse maatregelen genomen, waaronder het inzetten van de waterbergingen Wollebrand en Woudsepolder en de inzet van noodpompen. Verder is gewerkt aan het opruimen van dode vissen, in samenwerking met de gemeenten. De hiermee gemoeide uitgaven waren ca. € 20.000. Daarnaast moesten de gevolgen van een persleidingbreuk in Maassluis worden bestreden. De uitgaven hiervoor bedroegen ca. € 200.000. Alle uitgaven zijn binnen de begroting opgevangen, zodat geen beroep op het weerstandsvermogen is gedaan.

Risico's en beheersmaatregelen *				
Nr	Risico	Niveau	Domein	Beheersmaatregel
1	Restrisico normering overstroming	ZH	Water- keringen	Parate organisatie crisisbeheersing.

Risico's en beheersmaatregelen *				
Nr	Risico	Niveau	Domein	Beheersmaatregel
2	Niet bijhouden klimaatverandering	ZH	Water- keringen	Delfland blijft de klimaatscenario's proactief volgen en neemt op basis daarvan adequate maatregelen. Indien de klimaatverandering harder gaat dan verwacht en nog extremere situaties zich eerder voordoen dan waarop we voorbereid zijn, worden noodmaatregelen ingezet, tijdelijke keringen op strategische plaatsen opgeslagen en de calamiteitenorganisatie verder opgetuigd.
3	Niet halen lange termijn doelen Kader Richtlijn Water	ZH	Water- systeem	Het risico bestaat dat de verbetering van de chemische waterkwaliteit, die rand voorwaardelijk is voor het behalen van de ecologische doelen, niet tijdig op gang komt. Vanuit verschillende netwerken en gremia wordt ingezet op beleidsbeïnvloeding om dit risico te beheersen. De Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater speelt hier een belangrijke rol. Communicatiemiddelen en afsprakenkader Emissie loze kas worden hiervoor ingezet.
4	Continuïteit organisatie	ZH	Bedrijfs- voering P&O	Strategische Personeelsplanning (SPP) wordt ingevoerd per 2018. Een pilot is gestart in 2017. Met SPP wordt de strategische personeelsbehoefte voor een periode van 4 jaar in beeld gebracht en wordt bepaald welke HR-acties nodig zijn om de behoefte te realiseren. In relatie tot de behoefte wordt ook nagegaan hoe we bepaalde functies het beste kunnen werven. Daarnaast wordt ingezet op branding, arbeidsmarktcommunicatie en recruitment om op een krappere wordende arbeidsmarkt toch de juiste medewerkers te vinden en te verleiden. Voor toezicht en handhaving zijn specifieke maatregelen getroffen.
5	Verlies van controle over kritieke/vitale infrastructuur (continuïteit van de systemen).	ZH	Bedrijfs- voering I&A	De beheersmaatregelen vallen uiteen in drie aandachtsgebieden: preventie, detectie en recovery. 1. Preventie bestaat uit veel voorlichting (awareness bij gebruikers essentieel) en antivirus /firewall protectie; 2. voor Detectie zijn zowel alerte gebruikers als technische middelen nodig. Beiden om 'vreemd' gedrag zo vroeg mogelijk te detecteren; 3. Na detectie wordt de besmetting door I&A geïsoleerd en vervolgens worden de back-ups gebruikt om de aangetaste delen te verwijderen en de jongste bruikbare back-up terug te zetten. Door de huidige maatregelen risiconiveau M, inherent zeer hoog tot ontoelaatbaar.
6	Ongeval tijdens werkzaamheden	ZH	Bedrijfs- voering P&O	Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RIE) voor alle activiteiten. Via de RIE worden de risico's in beeld gebracht en maatregelen, met behulp van een plan van aanpak, genomen om ongevallen te voorkomen. Daarnaast wordt een safety managementsysteem ontwikkeld. Ter dekking van financiële consequenties van eventuele bedrijfsongevallen met dodelijke afloop c.q. blijvende invaliditeit heeft Delfland een verzekering afgesloten.
7	Lokale verontreiniging Watergang <i>In 2018 opgetreden risico</i>	H	Water- systeem	Intensivering van handhaving en bewustwording (Polderaanpak Bestrijdingsmiddelen) is erop gericht dit risico te minimaliseren. Dit gebeurt door een app te ontwikkelen, waarmee waterkwaliteitsgegevens online worden geplaatst, waardoor interactie en bewustwording bij ingelanden wordt vergroot. Een opgetreden lokale verontreiniging zal, als noodmaatregel, worden geïsoleerd en verwijderd.

Risico's en beheersmaatregelen *				
Nr	Risico	Niveau	Domein	Beheersmaatregel
8	Afschuiven Veenkades	H	Water- keringen	De veenkades worden bij neerslagtekort met voorrang geïnspecteerd. Door verdere professionalisering van de inspectie en de tweede toetsronde regionaal ontstaat meer inzicht in de meest gevoelige kades en kunnen zo nodig gepaste maatregelen genomen worden.
9	Permanent hoge concentraties nutriënten (veiligheid, reputatie en stank)	H	Water- systeem	Te hoge concentraties nutriënten in het oppervlaktewater veroorzaken een slechte waterkwaliteit. Tuinders en agrariërs kunnen niet verboden worden om nutriënten te gebruiken. Wel kunnen zij worden aangezet tot verantwoord gebruik van nutriënten. Intensivering van handhaving en bewustwording (Polderaanpak Bestrijdingsmiddelen) en uitvoering van maatregelen in Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) kader dragen bij aan het verkleinen van het risico op permanent hoge concentraties nutriënten.
10	Overstroming door extreme buien <i>In 2018 opgetreden risico</i>	H	Water- systeem	Delfland zet in met het programma watersysteem om de bekende en berekende wateroverlast knelpunten op te lossen, met het programma Klimaatadaptatie speelt Delfland in op de verdere klimaatverandering en mogelijk toename van extreme buien. Daarnaast heeft Delfland een adequate crisisorganisatie.
11	Veranderende inzichten op Rijksniveau, die leiden tot aanscherping van de normering van de primaire keringen en tot extra maatregelen en extra kosten.	H	Water- keringen	Het veranderende kader leidt mogelijk tot een verbeteropgave voor de Delflandse dijk of de kustverdediging. In geval van een verbeteropgave zal Delfland een beroep doen op het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De benodigde hoeveelheid geld en menskracht voor toetsen wordt gemonitord en eventuele afwijkingen worden in de P&C-cyclus ingebracht.
12	Dienstverleningsvergoeding PPS	H	Zuivering	De begrote dienstverleningsvergoeding is gebaseerd op een stijging van de indices van 2,4%. Delfland beoordeelt en maakt periodiek melding van dit risico aan de hand van de voortgang van de prestaties, de werkelijke ontwikkeling van de indices en de bijgestelde prognoses van Delfluent.
13	Ziekteverzuim	H	Bedrijfs- voering P&O	Een nieuw inzetbaarheidsbeleid is opgesteld. Dit ligt momenteel bij de OR ter instemming. Inmiddels zijn trainingen voor teamleiders opgesteld, gericht op preventie.
14	Schade Natuur Vriendelijke Oever	H	Water- systeem	Door goed beheer en onderhoud en door oevers constructief te beschermen (kooien, beschoeiingen enz.) kan dit risico verkleind worden.
15	Te lage waterpeilen door droogte	H	Water- systeem	De inzet van Delfland is om de zoetwater aanvoer te blijven waarborgen, daarnaast wordt gekeken hoe de behoefte/gebruik aan zoetwater verder omlaag kan. Door actief peilbeheer wordt risico op te laag waterpeil verlaagd.
16	Langdurige uitval technische automatisering systeem	H-M	Zuivering	Beheersmaatregelen die zich richten op preventie en/of bestrijding van de gevolgen van uitval Technische Automatisering (TA) liggen klaar "op de plank". Een opgetreden uitval van TA zal worden behandeld als een calamiteit.

Risico's en beheersmaatregelen *				
Nr	Risico	Niveau	Domein	Beheersmaatregel
17	Verlies van persoons- of bedrijfsgegevens en van data-integriteit.	M	Bedrijfsvoering I&A	Delfland werkt voortdurend aan het bewustzijn van informatiebeveiliging van alle Delflanders en realiseert zich dat informatiebeveiliging pas in de laatste plaats een zaak van I&A is. I&A beschikt over, en oefent met, een calamiteitenbestrijdingsplan. Vanuit dit plan en dit scenario kan de calamiteitenorganisatie in werking worden gesteld om de omvang van het probleem en de consequenties voor de verschillende bedrijfsonderdelen vast te kunnen stellen en via de calamiteitenorganisatiekanalen te communiceren met heel Delfland. Daarnaast is een protocol vastgesteld voor het geval er zich in het kader van de bescherming van persoonsgegevens een datalek mocht voordoen.
18	Falen kade door vreemd object (boom, duiker)	M	Waterkeringen	Bij ongewenste nieuwe niet waterkerende objecten (NWO's) op gesaneerde dijkvakken en ongewenste bestaande NWO's vindt handhaving plaats conform toezichtsplan.
19	Persleidingbreuk <i>In 2018 opgetreden risico</i>	M	Zuivering	Beheersmaatregelen die zich richten op preventie en/of bestrijding van de gevolgen van persleidingbreuk liggen klaar "op de plank". Een opgetreden persleidingbreuk zal worden behandeld als een calamiteit.
20	Verlies bediening Kunstwerk in Kering	M	Waterkeringen	Inventarisatie kunstwerken en bedieningsprotocollen voor de eigen kunstwerken en de door derden bediende kunstwerken.

* De gebruikte afkortingen in bovenstaand overzicht van risico's en beheersmaatregelen zijn Medium, Hoog en Zeer Hoog.

Bijlage 1 Overzicht verloop belastingen 2018

Volume-ontwikkeling Watersysteemheffing

Belastingsoort	Eenheid	Aantal 2017	Aantal Begroting 2018 (A)	Aantal na KN 2019	Aantal na Burap 2018 (B)	Delta (B-A)
-ingezetenen	huishoudens	505.800	507.000	509.000	509.600	2.600
-gebouwd	woz (in mld.)	136.141	141.697	141.697	144.310	2.613
-ongebouwd (agrarisch/overig)	hectares	14.400	15.100	15.100	15.100	0
-ongebouwd (wegen)	hectares	4.300	4.500	4.500	4.500	0
-natuur	hectares	2.800	2.700	2.700	2.700	0
-verontreinigingsheffing	Vervuilingseenh.	1.000	400	400	400	0
Kwijtschelding	huishoudens	55.300	55.800	56.200	56.100	300
Oninbaarheid	huishoudens		7.600	7.700	7.600	0

Ontwikkeling belastingopbrengsten Watersysteemheffing (bedragen * € 1.000)

Belastingsoort	Tarief 2018 (in euro's m.u.v. gebouwd)	Realisatie 2017 *	Begroting 2018 (A)	Begroting na KN 2019	Prognose 2018 (B)	Delta (B-A)
-ingezetenen	121,47	60.688	61.585	61.828	61.901	316
-gebouwd	0,0264%	37.571	37.408	37.408	38.098	690
-ongebouwd (agrarisch/overig)	91,92	1.260	1.388	1.388	1.388	0
-ongebouwd (wegen)	459,60	1.946	2.068	2.068	2.068	0
-natuur	4,52	14	12	12	12	0
-verontreinigingsheffing	93,50	94	35	35	35	0
Totaal bruto opbrengsten		101.573	102.496	102.739	103.502	1.006
Kwijtschelding		- 6.854	- 6.778	- 6.827	- 6.814	- 36
Oninbaarheid		-543	- 923	- 935	- 923	0
Totaal kwijtschelding / oninbaar		- 7.397	- 7.701	- 7.762	- 7.737	-36
Totaal netto opbrengsten		94.176	94.795	94.977	95.765	970
					Delta in proc.	1,0 %

* inclusief afwikkeling voorgaande 2 jaren

Volume-ontwikkeling Zuiveringsheffing

Belastingsoort	Eenheid	Aantal 2017	Aantal Begroting 2018 (A)	Aantal na KN 2019	Aantal na Burap 2018 (B)	Delta (B-A)
Zuiveringsheffing -woningen	vervuilingseenh.	1.141.100	1.141.600	1.152.200	1.146.800	5.200
Zuiveringsheffing -bedrijven	vervuilingseenh.	295.200	310.000	307.000	295.500	- 14.500
Oninbaarheid -woningen	vervuilingseenh.		28.500	28.800	23.000	- 5.500
Oninbaarheid -bedrijven	vervuilingseenh.		3.700	3.700	3.300	- 400

Ontwikkeling belastingopbrengsten Zuiveringsheffing (bedragen * € 1.000)

Belastingsoort	Tarief 2018 (in euro's m.u.v. gebouwd)	Realisatie 2017 *	Begroting 2018 (A)	Begroting na KN 2019	Prognose 2018 (B)	Delta (B-A)
Zuiveringsheffing –woningen	93,50	106.911	106.740	107.731	107.226	486
Zuiveringsheffing –bedrijven	93,50	25.609	28.985	28.705	27.629	- 1.356
Totaal bruto opbrengsten		132.520	135.725	136.436	134.855	- 870
Kwijtschelding -woningen		- 164	0	0	0	0
Oninbaarheid -woningen		- 2.039	- 2.665	- 2.693	- 2.151	514
Oninbaarheid -bedrijven		- 205	- 346	- 346	- 309	37
Totaal kwijtschelding / oninbaar		- 2.408	- 3.011	- 3.039	- 2.460	551
Totaal netto opbrengsten		130.112	132.714	133.397	132.395	- 319
					Delta in proc.	-0,2 %

* inclusief afwikkeling voorgaande 2 jaren

Bijlage 2 Mutaties investeringskredieten

In onderstaande tabel zijn 16 investeringsprojecten weergegeven met de voorgestelde wijziging van de investeringskredieten. Door de invoering van Prosa komen de nazorgkosten niet meer ten laste van de exploitatie maar ten laste van de investeringsprojecten. Dit leidt tot een verhoging van het investeringskrediet van € 157.538. Als gevolg van teruggave i.v.m. aanbestedingsvoordelen worden een aantal investeringskredieten verlaagd met € 5.115.000. Ten slotte wordt een verhoging van het krediet binnen de marge van 10% van het oorspronkelijke krediet voorgesteld van € € 88.000.

Prog.	(Bedragen * € 1,-)	Projectnummer	Oorspronkelijk Investerings- plan	Oorspronkelijk Krediet	Actueel Krediet	Mutatie Krediet	Nieuw Krediet	Oorzaak Mutatie
B	LKP Kalfjeslaan	0.701757/001	411.000	411.000	411.000	32.000	443.000	N
C	Waterberging Voorafschepolder	0.701664/001	805.000	774.000	319.067	-300.000	19.067	A
C	Vergroten bergingscapaciteit bergboezem Berkel	0.701694/001	3.900.000	3.769.000	515.682	-500.000	15.682	A
C	Waterberging Oude polder Pijnacker	0.701743/001	1.935.000	1.916.000	1.916.000	-250.000	1.666.000	A
C	Waterberging bergboezem Zuidpolder van Delfgauw	0.701749/001	4.590.000	4.520.000	4.520.000	-2.000.000	2.520.000	A
C	Watergang Noord- Zuidverbinding	0.701750/001	735.000	707.000	707.000	-175.000	532.000	A
C	Vullen/ledigen bergboezem Zuidpolder van Delfgauw	0.701751/001	1.655.000	1.613.000	1.613.000	-500.000	1.113.000	A
C	Verb. waterhuish. Korftlaan	0.701842/001	2.925.000	2.688.000	2.688.000	-400.000	2.288.000	A
C	Stuw bedrijventerrein Ruyven	0.701851/001	420.000	413.000	204.961	-190.000	14.961	A
C	Verbr. waterg.Aalkeet BuitenP	0.701943/001	195.000	647.000	647.000	-250.000	397.000	A
C	Knelpunten WSA's 7 plders	0.701984/001	1.285.000	1.245.000	1.245.000	-400.000	845.000	A
C	Waterberg.Noordpolder Delfgauw	0.701990/001	1.105.000	1.021.000	1.021.000	-150.000	871.000	A
C	Gemaal Akkerdijksepolder*	0.701667/001	2.395.000	2.315.000	2.769.760	31.000	2.800.760	N
C	Gemaal Bergboezemberkel	0.701696/001	3.450.000	3.450.000	65.832	54.168	120.000	N
C	Stuw akkerdijksepolder	0.701781/001	150.000	149.000	3.287	17.713	21.000	N
C	Vispassage Bergboezem Berkel	0.701795/001	465.000	465.000	17.343	22.657	40.000	N
C	Gemaal Killaas Engelbr.pld	0.701843/001	2.928.000	2.743.000	2.743.000	88.000	2.831.000	nvt
	Totaal		29.349.000	28.846.000	21.406.932	-4.869.462	16.537.470	

* A: Aanbestedingsvoordelen; N: nazorgkosten